

ФЕНОМЕН РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ

Майбутнє України, як окремої, самостійної нації, залежить від того, чи українська політика зуміє розв'язати проблему «Росія — Україна».

Ще зовсім недавно тема українсько-російських взаємин, незважаючи на гори псевдонаукових трактатів, для національно свідомих дослідників була фактично під забороною і будь-які спроби об'єктивного вивчення цього питання закінчувалися для авторів багаторічними поневір'ями по безмежних просторах Сибіру.

Тому вихід у світ збірника чернігівської «Просвіти» «Україна — Росія. Історія і сьогодення (за матеріалами науково-практичної конференції)» є подією. У цьому зв'язку слід привітати як видання, яке стане в нагоді всім для наукового дослідження українсько-російських стосунків з погляду наших політичних змагань.

У центрі уваги авторів розвідок поставлені малодосліджені і надзвичайно гострі проблеми, які у читачів, вихованих на комуні-імперських догмах, викличуть неоднозначну реакцію. Адже статті М. Адаменка «Чи була Росія Руссю?», О. Апанович «Богданові статті: правда і міф», С. Бутка «ОУН і російське питання» та ін. руйнують багато міфів російської шовіністичної ідеології, показують історичні корені російського імперіалізму. Є чимало загадкових сторінок у тому історичному феномені, який має назву «Російський імперіалізм». У його основах є щось містичне, ніби релігійне. Докопатись до їх суті — важке завдання. І тому спроба авторів збірника об'єктивно дослідити історичні основи російського імперіалізму є надзвичайно важливою для вироблення стратегії й тактики боротьби проти найлютішого ворога української державності на сучасному етапі. Адже наше незнання Росії — це допомога російському імперіалізові, який не раз, як підкреслює проф. Ю. Кочержинський, змінював маски, «востанне, зовсім недавно. Коли «комуністична» маска зносилася й стала непотрібною, її кинули нам на розтерзання. Ми й лупцюємо те порожнє опудало» (с. 31), а справжнім ворогом народів є імперія, незалежно від того, якою маскою — християнською, комуністичною чи демократичною вона користується для прикриття й виправдання своїх злочинів» (с. 31 — 32).

Саме тому вкрай потрібною на нинішньому етапі державотворення є радикалізація діяльності патріотичних сил українського суспільства. Вона включає в себе, на думку Л. Лук'яненка, такі напрямки діяльності, як:

- а) виховання народу історичною правдою;
- б) приватизація;
- в) символіка;
- г) мова;
- д) армія і кордони. (с. 9)

Саме від активності національно-демократичних сил залежить, наскільки швидко люди зможуть подолати нав'язувані десятиріччями міфи імперської ідеології. За зміну свідомості людей необхідно боротися. Для прихилення до себе виборців, необхідно тепер і постійно трудитися на зміну їхньої свідомості, наголошує Л. Лук'яненко (с. 10).

Звичайно, тема українсько-російських взаємин не обмежується колом проблем, порушених авторами збірника. Вона ще чекає ґрунтовних, об'єктивних досліджень. Зокрема, надзвичайно актуальним є вивчення проблеми спільної боротьби українських патріотів і здорових, позбавлених імперсько-месіанської ідеї, сил російського суспільства (А. Сахаров, В. Буковський, С. Ковальов, Ю. Афанасьєв, В. Новодворська та ін.) проти російського шовінізму, за права людини, за права нації.

Вкрай потрібним є, як підкреслював у свій час М. Демкович-Добр'янський у ґрунтовній праці «Україна і Росія (історичні нариси на теми російського імперіалізму)», яка побачила нещодавно світ завдяки львівській «Просвіті», залучення російського народу в боротьбу проти імперіалізму. Важко переоцінити значення вивчення проблеми українського внеску до розвитку російської культури, а також позитивного впливу кращих досягнень російських митців різних етапів історії (К. Рилєєв, В. Астаф'єв, В. Висоцький та ін.) на формування громадської свідомості українського народу.

І тому дане просвітлянське видання, не претендуючи, на відміну від комуністичних «трактатів», на істину в останній інстанції, є першою і, сподіваюсь, не останньою спробою об'єктивного, справді наукового висвітлення цієї непростой, але вкрай актуальної теми.

Володимир ЄРМАК.

м. Чернігів.